

Видавнича група «Наукові перспективи»

Християнська академія педагогічних наук України

«Вісник науки та освіти»

№ 12(42) 2025

Київ – 2025

- Бегмат А.О.** 235
*ПОЕТИКА ІНТИМНОГО МОВЛЕННЯ В ЖІНОЧІЙ ЛІРИЦІ
ДРУГОЇ ПОЛОВИНИ ХХ – ПОЧАТКУ ХХІ СТОЛІТТЯ:
ІНТЕРКУЛЬТУРНА ВЗАЄМОДІЯ УКРАЇНСЬКОЇ ТА
КИТАЙСЬКОЇ ПОЕЗІЇ (НА МАТЕРІАЛІ ТВОРЧОСТІ ЛІНИ
КОСТЕНКО ТА ШУ ТІН)*
- Беринець В.В.** 248
*ПЕДАГОГІЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ СКЕТЧИНГУ В РОЗВИТКУ
ВІЗУАЛЬНОЇ КУЛЬТУРИ ТА КРЕАТИВНОСТІ СТУДЕНТІВ
МИСТЕЦЬКИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ*
- Бец І.О., Бец Ю.І.** 267
*СЛОВОТВОРЧІ ІННОВАЦІЇ В АНГЛОМОВНІЙ ВІЙСЬКОВІЙ
СФЕРІ ТА СТРАТЕГІЇ ПОДОЛАННЯ ПЕРЕКЛАДАЦЬКИХ
ТРУДНОЩІВ*
- Бірецька Л.С., Кондратюк А.Л., Мазур Н.В.** 277
*ВИКОРИСТАННЯ РОЛЬОВИХ ІГОР У ФОРМУВАННІ
АНГЛОМОВНОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ
МАЙБУТНІХ ЛІКАРІВ*
- Бойко О.В.** 286
*ОБРАЗ СТРАХУ В ОДНОЙМЕННОМУ РОМАНІ ОЛЕНИ
ЗВИЧАЙНОЇ*
- Вайдич Т.В., Боклах Д.Ю.** 296
*ЕВОЛЮЦІЯ ОБРАЗУ ГЕРОЯ В УКРАЇНСЬКІЙ ТА СВІТОВІЙ
ДИТЯЧІЙ ПРОЗІ ХХІ СТОЛІТТЯ В КОНТЕКСТІ ВЗАЄМОДІЇ
ТРАДИЦІЙНИХ І ПОСТМОДЕРНИХ НАРАТИВНИХ СТРАТЕ-
ГІЙ*
- Валуєва Н.М., Кузьменко Н.В., Романюха М.В.** 309
*ЛІНГВОДИДАКТИЧНИЙ АСПЕКТ АНГЛО-ФРАНЦУЗЬКОЇ
ІНТЕРФЕРЕНЦІЇ*
- Валуєва Н.М., Романюха М.В.** 321
*ЛЕКСИКОЛОГІЧНІ ПАРАМЕТРИ АНГЛОМОВНИХ ЗАПО-
ЗИЧЕНЬ У ФРАНЦУЗЬКІЙ МОВІ*

УДК 614.253.1/2

[https://doi.org/10.52058/2786-6165-2025-12\(42\)-277-285](https://doi.org/10.52058/2786-6165-2025-12(42)-277-285)

Бірецька Лілія Сергіївна доцент кафедри філології Вінницького національного медичного університету ім. М.І. Пирогова, м. Вінниця, <https://orcid.org/0009-0001-6116-897X>

Кондратюк Алла Леонтіївна доцент кафедри філології Вінницького національного медичного університету ім. М.І. Пирогова, <https://orcid.org/0000-0001-7104-0171>

Мазур Наталія Валентинівна викладач кафедри філології Вінницького національного медичного університету ім. М.І. Пирогова, <https://orcid.org/0009-0000-7568-1128>

ВИКОРИСТАННЯ РОЛЬОВИХ ІГОР У ФОРМУВАННІ АНГЛОМОВНОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ЛІКАРІВ

Анотація. Стаття присвячена вивченню ролі рольових ігор як ефективного педагогічного інструменту у формуванні комунікативної компетентності майбутніх лікарів під час навчання англійської мови. Актуальність дослідження зумовлена високими вимогами сучасної медичної практики, яка передбачає інтенсивну міжособистісну взаємодію, уміння швидко приймати рішення, адекватно реагувати на емоційні стани пацієнтів та підтримувати конструктивний діалог. Комунікативна компетентність є ключовим компонентом професійної діяльності лікаря, а її розвиток потребує використання інноваційних, інтерактивних та практико-орієнтованих методів навчання. Метою статті є обґрунтування педагогічної ефективності рольових ігор у навчанні англійської мови майбутніх медиків. У результаті дослідження встановлено, що рольові ігри створюють умови, максимально наближені до реальної клінічної взаємодії, забезпечують засвоєння фахової лексики, розвиток навичок діалогічного й монологічного мовлення, формування стратегій поведінки в типових і критичних ситуаціях. Поступове ускладнення ігрових завдань сприяє переходу від простого тренування мовних структур до моделювання комплексних клінічних кейсів, які потребують прийняття рішень, аргументації та емоційної стабільності. Встановлено позитивний вплив рольових ігор на мотивацію студентів, їхню впевненість у власних силах та психологічну

готовність до професійного спілкування. У висновках підкреслено, що рольові ігри є ефективним засобом інтеграції мовленнєвої практики з реаліями майбутньої професійної діяльності, сприяють розвитку комунікативної компетентності, підвищують активність і залученість студентів. Перспективи подальших досліджень пов'язані з вивченням їх впливу на подолання психологічних бар'єрів і розвиток командної взаємодії в медичному середовищі.

Ключові слова: рольові ігри, комунікативна компетентність, професійна підготовка лікарів, медична освіта, міжособистісна комунікація, педагогічні технології.

Biretska Liliia Associate Professor, Department of Philology, National Pirogov Memorial Medical University, Vinnytsya, <https://orcid.org/0009-0001-6116-897X>

Kondratiuk Alla Associate Professor, Department of Philology, National Pirogov Memorial Medical University, Vinnytsya, <https://orcid.org/0000-0001-7104-0171>

Mazur Nataliia Lecturer, Department of Philology, National Pirogov Memorial Medical University, <https://orcid.org/0009-0000-7568-1128>

THE USE OF ROLE-PLAYING GAMES IN THE FORMATION OF ENGLISH COMMUNICATIVE COMPETENCE OF FUTURE DOCTORS

Abstract. The article examines the role of role-playing games as an effective pedagogical tool in developing the communicative competence of future doctors during English-language training. The relevance of the study is determined by the high demands of modern medical practice, which requires intensive interpersonal interaction, the ability to make quick decisions, adequately respond to patients' emotional states, and maintain constructive dialogue. Communicative competence is a key component of a physician's professional activity, and its development requires the use of innovative, interactive, and practice-oriented teaching methods. The aim of the article is to substantiate the pedagogical effectiveness of role-playing games in teaching English to future medical professionals. The study found that role-playing games create conditions that closely simulate real clinical interaction, ensure the acquisition of professional vocabulary, develop skills in both dialogic and monologic speech, and foster behavioral strategies for typical and critical clinical situations. The

gradual complication of game tasks contributes to a transition from simple practice of linguistic structures to the modeling of complex clinical cases that require decision-making, argumentation, and emotional stability. A positive impact of role-playing games on students' motivation, self-confidence, and psychological readiness for professional communication has been identified. The conclusions emphasize that role-playing games are an effective means of integrating language practice with the realities of future professional activity, contribute to the development of communicative competence, and enhance student engagement and participation. Prospects for further research include examining their influence on overcoming psychological barriers and fostering teamwork in the medical environment.

Keywords: role-playing games, communicative competence, medical training, medical education, interpersonal communication, pedagogical technologies.

Постановка проблеми. Професія лікаря належить до професій у системі «людина – людина» та пов'язана з високою частотою міжособистісних контактів, адже 80% робочого часу лікаря передбачає усне або письмове спілкування з людьми, а також з необхідністю швидко діяти в екстремальних ситуаціях та ухвалювати життєво важливі рішення, психоемоційними перевантаженнями тощо. Ефективна комунікативна компетентність лікаря передбачає здатність ефективно одержувати інформацію, аналізувати її та оперативно передавати співрозмовнику, досягати поставленої мети шляхом його переконання й спонукання до дії, отримувати додаткову інформацію про психоемоційний стан партнера на основі невербальних сигналів та прогнозувати його реакції, керувати своєю поведінкою в спілкуванні та ін. Медичні працівники, які здатні знаходити підхід та порозуміння з пацієнтами, своєчасно виявляти й ефективно реагувати на емоційні прояви співрозмовника, добре володіють навичками комунікації, є більш успішними фахівцями, менше страждають від професійного вигорання [1, С. 68]. У зв'язку з цим, актуальною проблемою сьогодення є пошук ефективних інструментів та засобів розвитку комунікативної компетентності майбутніх лікарів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема формування комунікативної компетентності майбутніх лікарів посідає значуще місце в сучасній медичній освіті та привертала увагу багатьох науковців. Так, над цією проблемою працюють такі українські науковці, як Л. Русалкіна [4], С. Цвіренко, В. Похилько, Ю. Чернявська, Л. Жук, Г. Соловйова [6], Н. Симоненко [5] та ін. У працях Л. Русалкіної [4], С. Цвіренка, В. Похилька, Ю. Чернявської, Л. Жук, Г. Соловйової [6] та інших учених рольові ігри

розглядаються як ефективний інструмент професійної підготовки, що забезпечує моделювання реальних ситуацій клінічної взаємодії, сприяє розвитку гнучкості поведінки, умінню швидко реагувати на непередбачувані події та формуванню адекватних комунікативних стратегій. Дослідники наголошують, що рольові ігри створюють унікальні умови для інтеграції мовленнєвої практики зі змістом майбутньої професійної діяльності, активізують навчальну мотивацію та допомагають подолати психологічні бар'єри під час іншомовного спілкування.

Мета статті – обґрунтувати педагогічну ефективність використання рольових ігор у процесі формування комунікативної компетентності майбутніх лікарів під час навчання англійської мови.

Виклад основного матеріалу дослідження. Рольові ігри є одним із найефективніших методів навчання англійської мови у медичних закладах вищої освіти, оскільки вони дозволяють здобувачам освіти відпрацьовувати професійні комунікативні навички в умовах, максимально наближених до реальної клінічної практики. Завдяки створенню змодельованих ситуацій, які імітують лікарсько-пацієнтську взаємодію, роботу в медичній команді чи участь у міжнародних конференціях, майбутні лікарі мають змогу не тільки опанувати фахову лексику, але й формувати вміння швидко реагувати на непередбачувані обставини.

Оволодіння комунікативною компетентністю в медицині передбачає засвоєння таких складових елементів, як ініціація спілкування, збір інформації, роз'яснення та планування діагностичних і лікувальних процедур, завершення розмови, хоча не менше значення встановлення довірчих стосунків, структурування комунікації, використання різних комунікативних методик задля забезпечення терапевтичного впливу на пацієнта [1, С. 69]. Саме рольова гра, тобто умовне відтворення її учасниками реальної практичної діяльності людей, створює необхідні умови для реального спілкування. Ситуації, що моделюються в рольовій грі, дають можливість наблизити мовну діяльність на заняттях до реального спілкування, що сприяє формуванню навичок діалогічного й монологічного мовлення, активізації мовленнєвої діяльності та формуванню комунікативної компетентності здобувачів освіти.

Дослідники С. Цвіренко, В. Похилько, Ю. Чернявська, Л. Жук та Г. Соловійова стверджують, що рольові ігрові як елемент активного методу навчання, дають можливість вирішувати такі завдання: формувати в учасників гри нові моделі поведінки в ситуаціях міжособистісної взаємодії; вивчати моделі поведінки, ефективною в певних ситуаціях професійної взаємодії (включаючи критичні ситуації, що вимагають швидкого реагування тощо); розширити гнучкість поведінки у вигляді прийняття

учасниками спілкування різних ролей; формувати наочне уявлення умовностей моделей поведінки, указаних ролями, їх визначеності контекстом спілкування; формувати умови, які дозволяють учасникам усвідомити та скоригувати власні неадекватні поведінкові моделі. Після гри слід обговорити характер дій усіх учасників.

Мета такого обговорення полягає в аналізі взаємовідносин «героїв» гри, виявлення мотивів їхньої поведінки, установок, відповідно до яких вони діяли. За обговоренням результатів рольової гри здобувачі освіти можуть визначати тактику усунення (чи зниження) гострих переживань проблеми, які зумовлені ситуацією гри.

Іншими словами, в ході обговорення визначаються і адекватність сприйняття учасниками самої ситуації, і відповідність вибору тактики до ситуації, тобто рольові ігри ґрунтуються на організації взаємодії в ситуаціях, які моделюють певний цикл професійної діяльності [6, С. 270].

Крім того, плануючи гру, дуже важливо усвідомлювати, вирішенню яких дидактичних завдань повинна сприяти та або інша гра, на розвиток яких психічних процесів вона спрямована. Гра – це тільки оболонка, форма, змістом якої повинне бути навчання, оволодіння видами мовленнєвої діяльності.

У зв'язку з цим, характерними рисами ігрової діяльності є вмотивованість, відсутність примусу; навчання і виховання в колективі й через колектив; діяльність, що індивідуалізувалася, глибоко особиста; розвиток психічних функцій та здібностей; навчання, що захоплює. Для успішної рольової гри доцільно розділити здобувачів освіти на малі групи, розподілити ролі та встановити ліміт часу для побудови діалогу. Можна також проводити обмін ролями й дати кожному майбутньому медику шанс бути лікарем, медсестрою та пацієнтом. Якщо є час, можна дати можливість групам представити свою сценку всій аудиторії [5, С. 89].

Л. Русалкіна виділяє обов'язкові компоненти в організації та проведенні рольової гри під час підготовки майбутніх лікарів:

- 1) моделювання умов та динаміки професійної лікарської діяльності;
- 2) ігрове моделювання змісту й форм майбутньої практичної діяльності;
- 3) співпраця здобувачів освіти та викладачів у ході розв'язання конкретних навчальних проблем;
- 4) діалогічне спілкування здобувачів освіти у процесі гри;
- 5) проблемність змісту імітаційної моделі та процес його розгортання в ігровій діяльності [4, С. 125].

Погоджуємось з О. Матієнко та С. Бучацькою у тому, що рольова гра повинна відповідати таким вимогам:

- 1) рольова гра повинна викликати в здобувачів освіти інтерес і бажання до комунікації, стимулювати мотивацію навчання, її необхідно проводити на основі ситуації, близькій до реальної ситуації спілкування;
- 2) рольова гра повинна бути прийнята всією групою;
- 3) рольову гру варто чітко підготувати й організувати як в сенсі змісту, так і форми;
- 4) гру планують таким чином, щоб здобувачі освіти могли активно спілкуватися, з максимальною ефективністю застосовуючи мовний матеріал, який відпрацьовується;
- 5) гра неодмінно проводиться в доброзичливій, творчій атмосфері, та викликає в учасників почуття задоволення, радості;
- 6) викладач завжди повинен вірити в ефективність рольової гри [3, С. 157].

Наведемо приклад рольових ігор, які можуть бути використані на заняттях з англійської мови з майбутніми медиками.

1. Role-play “Patient consultation”.

Aim – practise taking a medical history, explaining possible causes, and giving advice in plain English.

Інструкція. Work in pairs. Decide who will be a doctor and who will be a patient. The doctor asks open and closed questions about the patient’s problem, summarises the main points, and gives simple recommendations. The patient answers questions, may add extra details, and asks for clarification if something is unclear. Swap roles and repeat with a new condition.

2. Role-play “Breaking bad news”.

Aim – develop empathy and learn strategies for delivering difficult information. Інструкція. Work in pairs. Decide who will be a doctor and who will be a patient. Read the case: “Test results show a serious chronic illness.” The doctor explains results step by step, checks the patient’s understanding, and provides emotional support. The patient reacts naturally: shock, worry, or questions about prognosis. After the role-play, discuss what language helped to keep the conversation respectful and supportive.

3. Role-play “Emergency room scenario”.

Aim – practise fast, clear communication in urgent situations.

Work in groups of three: an emergency doctor, a patient, a nurse. The patient has an acute problem (e.g., severe chest pain, head injury). The doctor gathers essential data (chief complaint, onset, severity, allergies, medications) and explains procedures. The nurse assists, records vital signs, and repeats instructions for clarity. Keep language short and precise, but still polite.

Окрім того, здобувачам освіти можна запропонувати розіграти ситуації за такою схемою: медсестра поліклінічного відділення –

амбулаторний хворий; працівник реєстратури – пацієнт; головний лікар – родичі пацієнта; дільничний лікар – пацієнт тощо. Обов'язковим елементом рольових ігор є розв'язання однієї чи декількох проблемних ситуацій, що забезпечує максимальну активізацію комунікативної діяльності здобувачів освіти. Зауважимо, що у процесі роботи з майбутніми медиками доцільно використовувати поступове ускладнення завдань від простих діалогів до комплексних клінічних кейсів, які потребують прийняття рішень та аргументації власної думки англійською мовою.

Дотримуючись вищезазначених вимог, рольова гра буде сприяти розвитку комунікативної компетентності здобувачів освіти та матиме такі переваги: майбутні медики використовуватимуть мовний матеріал у ситуаціях, близьких до реального життя; оволодіють навчальним матеріалом й усвідомлено засвоять специфіку його використання в мовленні в процесі закріплення; розвиватимуть і вдосконалюватимуть мовленнєво-розумову діяльність та створюватимуть умови психологічної готовності до спілкування; у них з'являється бажання спілкуватись іноземною мовою після заняття, тобто ігри стимулюють внутрішню мотивацію до вивчення іноземної мови тощо. На додаток рольові ігри максимально стимулюють активність здобувачів освіти, що є необхідним для досягнення мети гри, а також стимулюють дисципліну майбутніх медиків, тому що жоден здобувач освіти, якому цікаво те, що він робить, не буде порушувати норми поведінки й дисципліни [2].

Висновки. Отже, проведене дослідження дозволяє зробити висновок, що рольові ігри є дієвим і гнучким засобом формування комунікативної компетентності майбутніх лікарів під час навчання англійської мови у медичних закладах вищої освіти. Вони створюють умови, максимально наближені до професійної діяльності, дають можливість інтегрувати мовний матеріал із реаліями клінічної практики та сприяють розвитку вмінь ефективно взаємодіяти з пацієнтами, колегами й іншими учасниками медичного процесу. Рольові ігри забезпечують можливість відпрацювання різних моделей поведінки у типових та нестандартних ситуаціях, формують уміння швидко реагувати на зміни, аргументувати власну позицію, регулювати емоційний стан та підтримувати конструктивний діалог. Залучення здобувачів освіти до таких інтерактивних методів навчання допомагає долати мовний бар'єр, підвищує впевненість у власних силах, активізує пізнавальну діяльність та внутрішню мотивацію до вивчення англійської мови. Поступове ускладнення завдань від простих діалогів до клінічних кейсів, забезпечує цілеспрямований розвиток професійно орієнтованих мовленнєвих навичок. Перспективи подальших вбачаємо у вивченні впливу рольових ігор на подолання психологічних бар'єрів

студентів-медиків, розвиток навичок командної взаємодії, уміння налагоджувати контакт із пацієнтами різних вікових і соціальних груп.

Література

1. Галіяш Н. Б., Бількевич Н. А., Петренко Н. В. Формування комунікативної компетентності як фундаментальної складової професії лікаря. *Медична освіта*. 2029. №2. С. 67–74.

2. Киливник В.М. Рольова гра як один з методів активного навчання студентів іноземній мові. Вилучено з: http://umo.edu.ua/images/content/nashi_vydanya/stud_almanah/21.pdf.

3. Матієнко О.С., Буцацька С.М. Формування іншомовної комунікативної компетентності у студентів немовних спеціальностей засобами рольових ігор. *Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми*. 2022. №65. С. 154–166.

4. Русалкіна Л. Г. Використання ділових і рольових ігор у процесі навчання іноземної мови студентів медичних ВНЗ. *Викладання мов у вищих навчальних закладах освіти на сучасному етапі*: зб. наук. праць. Вип. 26. Харків, 2015. С 119–127.

5. Симоненко Н. Рольова гра як засіб досягнення професійної іншомовної компетенції студентів медичних спеціальностей. *Соціально-гуманітарні аспекти розвитку сучасного суспільства*: матеріали десятої Всеукраїнської наукової конференції студентів, аспірантів, викладачів та співробітників (Суми, 27–28 квітня 2023 р.) / уклад. М. М. Набок. Суми: Сумський державний університет, 2023. С. 87–90.

6. Цвіренко С.М., Похилько В.І., Чернявська Ю.І., Жук Л.А., Соловійова Г.О. Досвід використання активних методів навчання при вивченні педіатричних дисциплін. *Медична освіта за новими стандартами: виклики та інтеграція в міжнародний освітній простір*: матеріали навч.-наук. конф. з міжнар. участю, м. Полтава, 30 березня 2023 р. Полтава, 2023. С. 269–271.

References

1. Haliyash, N. B., Bilkevych, N. A., & Petrenko, N. V. (2019). Formuvannya komunikativnoi kompetentnosti yak fundamentalnoi skladovoi profesii likaria [Formation of communicative competence as a fundamental component of the medical profession]. *Medychna osvita – Medical Education*, (2), 67–74 [in Ukrainian].

2. Kylyvnyk, V.M. (2012). Rolova hra yak odyin z metodiv aktyvnoho navchannia studentiv inozemnii movi [Role-playing as one of the methods of active teaching of foreign languages to students]. Vylucheno z: http://umo.edu.ua/images/content/nashi_vydanya/stud_almanah/21.pdf [in Ukrainian].

3. Matiienko, O.S., Buchatska, S.M. (2022). Formuvannya inshomovnoi komunikativnoi kompetentnosti u studentiv nemovnykh spetsialnostei zasobamy rolovykh ihor [Formation of foreign language communicative competence in students of non-linguistic specialties through role-playing games]. *Suchasni informatsiini tekhnologii ta innovatsiini metodyky navchannia v pidhotovtsi fakhivtsiv: metodolohiia, teoriia, dosvid, problemy – Modern information technologies and innovative teaching methods in the training of specialists: methodology, theory, experience, problems*, 65, 154–166 [in Ukrainian].

4. Rusalkina, L. H. (2015). Vykorystannia dilovykh i rolovykh ihor u protsesi navchannia inozemnoi movy studentiv medychnykh VNZ [The use of business and role-playing games in the process of teaching foreign languages to students of medical universities].

Vykladannia mov u vyshchych navchalnykh zakladakh osvity na suchasnomu etapi: zb. nauk. prats. – Teaching languages in higher education institutions at the present stage: collection of scientific works. Vyp. 26. Kharkiv, 119–127 [in Ukrainian].

5. Symonenko, N. (2023). Rolova hra yak zasib dosiahnennia profesiinoi inshomovnoi kompetentsii studentiv medychnykh spetsialnostei [Role-playing as a means of achieving professional foreign language competence of medical students]. *Sotsialno-humanitarni aspekty rozvytku suchasnoho suspilstva: materialy desiatoi Vseukrainskoi naukovoï konferentsii studentiv, aspirantiv, vykladachiv ta spivrobotnykiv – Social and humanitarian aspects of the development of modern society: materials of the tenth All-Ukrainian scientific conference of students, graduate students, teachers, and employees (Sumy, 27–28 kvitnia 2023 r.) / uklad. M. M. Nabok. Sumy: Sumskyi derzhavnyi universytet, 87–90 [in Ukrainian].*

6. Tsvirenko, S.M., Pokhylko, V.I., Cherniavska, Yu.I., Zhuk, L.A., Soloviova, H.O. (2023). Dosvid vykorystannia aktyvnykh metodiv navchannia pry vyvchenni pediatrichnykh dystsyplin [Experience of using active teaching methods in the study of pediatric disciplines]. *Medychna osvita za novymy standartamy: vyklyky ta intehratsiia v mizhnarodnyi osvittnii prostir: materialy navch.-nauk. konf. z mizhnar. uchastiu – Medical education according to new standards: challenges and integration into the international educational space: materials of the educational and scientific conference with international participation, m. Poltava, 30 bereznia 2023 r. Poltava, 269–271 [in Ukrainian].*